

Obsah

Předmluva /II

Motto /13

Gramatické názvosloví /15

I. Význam latiny /23

I.1 Předchůdci latiny jako mezinárodního jazyka /23

I.2 Latina jako mezinárodní jazyk /23

I.3 Výchozí jazyk pro rozvoj moderních jazyků /24

I.4 Latina ve slovní zásobě světových jazyků /25

I.5 Latina jako základ odborné terminologie /28

I.6 Latina jako nositel antické kultury /29

I.7 Budoucnost latiny /31

I.8 Pojmy recepce – tradice – dědictví – vliv antiky /32

Rozšiřující literatura ke kap. I /37

II. Charakteristika a vývoj latiny /39

II.1 Latinská abeceda – pravopis a výslovnost /41

II.2 Výslovnost restituovaná a výslovnost vžitá

v našich zemích /41

Text: z díla M. Tullia Cicerona, O řečníku /46

II.3 Základní změny ve středověkém pravopisu

a středověká slovní zásoba /46

Text: ze zakládací listiny Univerzity Karlovy /48

Rozšiřující literatura ke kap. II /49

III. Používání latiny a řečtiny v nové době /51

III.1 Přepis latinských a řeckých slov do světových jazyků
a češtiny /51

III.2 Dodnes používané latinské zkratky /53

III.3 Řecká alfabeta a její přepis latinkou /57

III.4 Římská vlastní jména /58

III.5 Deklinace latinských a řeckých vlastních jmen v češtině /58

Rozšiřující literatura ke kap. III /61

IV. Číslovky a číslice	/63
IV.1 Římské číslovky a číslice	/63
IV.2 Číslovky v odvozeninách a složeninách	/63
Rozšiřující literatura ke kap. IV	/65
V. Kalendář a jeho vývoj	/67
V.1 Římský kalendář	/67
Text: z Ovidiova Kalendáře (Nový rok)	/71
V.2 Další vývoj kalendáře	/71
Text: náhrobní nápis Martina Petzorida	/72
Rozšiřující literatura ke kap. V	/73
VI. Základní latinské slovníky a příručky	/75
VI.1 Latinské slovníky německé, anglické, italské, francouzské a španělské	/75
VI.2 Latinsko-české slovníky	/77
Příklad hesla z Latinsko-českého slovníku (Pražák, Novotný, Sedláček)	/78
Příklad hesla ze Slovníku středověké latiny	/79
VI.3 Edice a elektronizace textů antických autorů	/80
VI.4 Překlady antických děl do češtiny	/81
VI.5 Výběr z novějších českých (nebo do češtiny přeložených) encyklopedií, kulturních slovníků a souborných prací	/86
VI.6 Výběr z cizojazyčných encyklopedií, kulturních slovníků a souborných prací	/87
VI.7 Bibliografie řeckých a latinských studií u nás	/89
VI.8 Světová bibliografie	/90
VI.9 České časopisy o antice a latině	/91
VI.10 Zahraniční časopisy o antice a latině	/92
VI.11 Muzejní sbírky v našich zemích	/93
Rozšiřující literatura ke kap. VI	/94
VII. Náboženství	/95
VII.1 Římské náboženství a mytologie	/95
Text: z Hyginových Bájí (Paridův soud)	/98
VII.2 Recepce antické mytologie	/99
VII.3 Latina a křesťanství	/102
Text: z Vulgáty (z Lukášova evangelia)	/102
Rozšiřující literatura ke kap. VII	/103

VIII. Literatura /105

VIII.1 Římská literatura /105

Text: z Ovidiových Metamorfóz /107

VIII.2 Receptce římské literatury /108

Text nápisu Matouše Kolína z Chotěřiny /108

Text: z legendy Crescente fide Christiana /110

Rozšiřující literatura ke kap. VIII /110

IX. Divadlo /111

IX.1 Římské divadlo /111

Text: ze Senekovy tragédie Faidra /112

IX.2 Receptce římského divadla /114

Text: J. Racine, Faidra /115

Rozšiřující literatura ke kap. IX /116

X. Řečnictví /117

X.1 Římské řečnictví /117

Text: z Quintilianova díla Učebnice řečnictví /118

X.2 Receptce římského řečnictví /118

Text: z díla Bohuslava Balbína Rozprava na obranu
jazyka slovanského, zvláště českého /119

Rozšiřující literatura ke kap. X /120

XI. Historiografie /121

XI.1 Římská historiografie /121

Text: z autobiografie císaře Augusta

Činy božského Augusta /123

XI.2 Receptce římské historiografie /124

Text: z díla kronikáře Kosmy Kronika česká /125

Rozšiřující literatura ke kap. XI /126

XII. Právo /127

XII.1 Římské právo /127

Text: z díla římského právníka Gaia Učebnice práva /128

XII.2 Kanonické právo /129

Text: z Kodexu kanonického práva (1983) /130

Rozšiřující literatura ke kap. XII /131

XIII. Filosofie /133

XIII.1 Římská filosofie /133

Text: z Ciceronova spisu O povinnostech (úvod) /134

- XIII.2 Recepce antické filosofie /136
Text: z Descartových Principů filosofie /137
Rozšiřující literatura ke kap. XIII /138
- XIV. Latinské nápisy /139
XIV.1 Římské nápisy /139
Text: Vergiliův epitaf /141
XIV.2 Recepce římských nápisů /141
Text: náhrobní nápis z Pothieres /144
Rozšiřující literatura ke kap. XIV /145
- XV. Výtvarné umění /147
XV.1 Římské výtvarné umění /147
Text: z Pliniova díla Dějiny přírody /148
XV.2 Recepce antického výtvarného umění /149
Rozšiřující literatura ke kap. XV /151
- XVI. Stavitelství /153
XVI.1 Římské stavitelství /153
Text: z Vitruviova díla O architektuře /154
XVI.2 Recepce antických stavebních stylů a prvků /154
Rozšiřující literatura ke kap. XVI /155
- XVII. Hudba /157
XVII.1 Antická hudba /157
Text: z Boëthiova díla O učení hudbě /158
XVII.2 Recepce antické hudby /158
Text: Studentská píseň Gaudeamus igitur /159
Rozšiřující literatura ke kap. XVII /160
- XVIII. Přílohy /161
XVIII.1 Magisterská sponze (Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta) /162
XVIII.2 Bakalářský diplom (Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta) /164
XVIII.3 Magisterský diplom s vyznamenáním (Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta) /166
XVIII.4 Přehled římských císařů /168
XVIII.5 Římské dějiny v datech /171

XVIII.6 Anotovaný rejstřík antických jmen vyskytujících se
v jednotlivých kapitolách /192
Obrazová příloha /283

Rejstřík neantických jmen /291

Poznámka k přepisu antických výrazů

V přepisu latinských termínů a jmen se přidržujeme nejnovějších Pravidel českého pravopisu z roku 1993 (srv. kap. III.1), kde především v počestných formách typu Julián, Británie délku pravidelně označujeme, ale v latinských podobách (Iulianus, Britannia) ji neuvádíme, pokud nejsou přímým příkladem z antiky (psáno kurzivou). Ve shodě se Slovníkem středověké latiny a s edicemi středověkých pramenů v pozdější latině neoznačujeme délku ani v citátech.

V přepisu z řečtiny rozlišujeme dlouhé vokály tam, kde byly i v abecedě zaznamenány samostatnými písmeny: na rozdíl od zmíněných Pravidel tedy píšeme dlouhé é (řecké έτα: Έλέκτρα) oproti krátkému e (epsilon: Ερός), dlouhé ó (ómega: Πλάτων) oproti krátkému e (omikron: Οδυσσεύς) a také označujeme řecké ou délkou (Πλούταρχος). Jména bohů a bohyň se snažíme ponechávat v antické podobě (Αθήνα), odvozené výrazy (neoplatonismus) a pojmy všeobecně známé (Ατény) počestňujeme. Výjimkou jsou slova filosofie a teosofie.